

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. 27 Cdo 2007/2022, ECLI:CZ:NS:2023:27.CDO.2007.2022.1

Číslo: 88/2023

Právní věta:

K podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva jsou aktivně věcně legitimovány pouze osoby uvedené v § 663 odst. 1 z. o. k. Právní úprava § 258 o. z., jde-li o výčet osob aktivně věcně legitimovaných k podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, se v poměrech družstev nepoužije.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.01.2023

Spisová značka: 27 Cdo 2007/2022

Číslo rozhodnutí: 88

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Bytové družstvo [Družstvo], Usnesení členské schůze (neplatnost) [Družstvo]

Předpisy: § 31 zákona č. 90/2012 Sb.

§ 595 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb.

§ 663 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání Bytového družstva změnil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 2. 2022, sp. zn. 6 Cmo 30/2021, v prvním výroku v bodu 2. písm. a) tak, že se usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. 78 Cm 7/2020, mění ve výroku II. v části, v níž byla vyslovena neplatnost usnesení členské schůze Bytového družstva, konané dne 7. 1. 2020, jímž byl schválen „Platební řád“, tak, že se návrh na zahájení řízení v tomto rozsahu zamítá.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Návrhem na zahájení řízení doručeným Městskému soudu v Praze dne 16. 3. 2020 se navrhovatelé domáhají vyslovení neplatnosti usnesení přijatých členskou schůzí Bytového družstva G (dále též jen „družstvo“) dne 10. 12. 2019 a dne 7. 1. 2020.

2. Městský soud v Praze usnesením ze dne 6. 10. 2020, č. j. 78 Cm 7/2020-36, vyslovil neplatnost

usnesení členské schůze družstva, „které bylo přijato způsobem *per rollam*“ dne 10. 12. 2019 (výrok I.), vyslovil neplatnost usnesení přijatých členskou schůzí družstva dne 7. 1. 2020 (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III.).

3. Přitom vyšel mimo jiné z toho, že:

1) Ke dni „10. 12. 2019 bylo korespondenčním hlasováním přijato usnesení členské schůze družstva, kterým byl schválen zjednodušený ceník družstva“.

2) Sdělením ze dne 18. 12. 2019 družstvo oznámilo výsledek korespondenčního hlasování. Navrhovatelům nebyl výsledek hlasování zaslán na adresu uvedenou v seznamu členů.

3) Dne 7. 1. 2020 členská schůze družstva rozhodla mimo jiné o zrušení usnesení ze dne 10. 12. 2019 a „přijala usnesení stejného znění“, kterým schválila zjednodušený ceník družstva a přijala jej do „Platebního řádu“ družstva (dále též jen „platební řád“).

4) Dne 4. 2. 2020 uzavřela navrhovatelka a) jako převodkyně smlouvu o převodu „členského podílu“ s P. Č. jako nabyvatelem.

5) Dne 11. 2. 2020 uzavřel navrhovatel b) jako převodce smlouvu o převodu „členského podílu“ s T. F. jako nabyvatelkou.

4. Nejprve se soud zabýval aktivní věcnou legitimací navrhovatelů. Přestože „v době podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze již členy bytového družstva nebyli“, a nejsou tedy osobami vyjmenovanými v § 663 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [dále též jen „z. o. k.“], dospěl soud k závěru, podle něhož „navrhovatelé mají zájem hodný právní ochrany“ na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva podle § 258 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“).

5. V případě usnesení, o němž bylo rozhodováno *per rollam*, měl soud za to, že jeho návrh ani oznámení o přijatém usnesení „nebyl navrhovatelům doručen způsobem, který vyžaduje zákon“. Návrh též neobsahoval „odůvodnění navrženého usnesení, jak vyžaduje § 653 z. o. k.“. Družstvo „netvrdilo ani neprokázalo, že návrh ... byl zveřejněn na webových stránkách... Navrhovatelům tak skutečně bylo upřeno právo účastnit se řízení a rozhodování v družstvu“.

6. V případě členské schůze konané dne 7. 1. 2020 neměl soud za „prokázané, že pozvánka ... byla na internetových stránkách družstva vyvěšena“. Podle soudu družstvo ani „rozhodně nedoložilo, že pozvánka byla členům družstva zaslána na jejich adresy uvedené v seznamu členů“.

7. Soud měl též za to, jde-li o usnesení členské schůze, kterým mělo být zrušeno usnesení přijaté *per rollam*, že „o revokaci usnesení přijatého korespondenčním hlasováním se nejednalo, k jeho zrušení nedošlo, neboť bylo nově členskou schůzí přijato usnesení ve stejném znění. Nemohu revokovat ..., pokud mám v úmyslu rozhodnutí zachovat, i když jinou formou, tedy rozhodnutím členské schůze. Takové usnesení o revokaci rozhodnutí není platné“.

8. Soud proto dospěl k závěru, podle něhož usnesení přijatá členskou schůzí družstva dne 10. 12. 2019 a dne 7. 1. 2020 jsou neplatná. Důvody pro užití § 260 o. z. neshledal.

9. Vrchní soud v Praze k odvolání družstva v záhlaví označeným usnesením změnil rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku I. tak, že návrh na zahájení řízení zamítl (první výrok bod 1.), ve výroku II. je potvrdil v části, v níž byla vyslovena neplatnost usnesení členské schůze družstva ze dne 7. 1. 2020, jímž byl schválen platební řád družstva [první výrok bod 2. písm. a)], ve zbývajícím rozsahu rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku II. změnil tak, že návrh na zahájení řízení zamítl [první

výrok bod 2. písm. b)], a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

10. Podle odvolacího soudu, na rozdíl od názoru soudu prvního stupně, bylo usnesení členské schůze družstva přijaté *per rollam* dne 10. 12. 2019 „odklizeno, a to usnesením řádné členské schůze konané dne 7. 1. 2020“. Protože již nelze vyslovit jeho neplatnost, bylo nutné návrh „ve vztahu k požadavku“ na vyslovení jeho neplatnosti zamítnout.

11. Odvolací soud se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně týkajícím se otázky aktivní věcné legitimace navrhovatelů. S odkazem na § 663 z. o. k., § 258 o. z. a též na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2008, sp. zn. [29 Cdo 763/2007](#), shledal „právní zájem navrhovatelů hodný právní ochrany na ... rozhodnutí o případné neplatnosti usnesení členské schůze, spočívající v ochraně jejich majetkových práv a v dodržování zákonem neomezené převoditelnosti členských práv a povinností (podílu) v družstvu“. Aktivní věcná legitimace navrhovatelů je však dána pouze „v rozsahu usnesení členské schůze družstva, jímž byl přijat platební řád regulující převody podílů členy družstva tak, že uvedený platební řád zatěžoval poplatkem ve výši 50.000 Kč převod členského podílu na nabyvatele mimo přímou příbuzenskou linii“.

12. Podle odvolacího soudu je usnesení členské schůze družstva ze dne 7. 1. 2020, jímž byl přijat platební řád, neplatné pro rozpor s § 736 z. o. k., neboť „reguluje, ztěžuje a omezuje převody podílů realizované členy družstva ... účtováním zcela neúměrného poplatku ve výši 50.000 Kč za převod členského podílu na nabyvatele mimo přímou příbuzenskou linii“. Bylo by možné akceptovat pouze platbu „kompenzující toliko administrativní náklady vzniklé družstvu, spojené s převodem podílu“.

13. Ani odvolací soud neshledal důvod pro aplikaci § 260 o. z., když uvedl, že „zájem na stabilitě vnitřních poměrů korporace a princip proporcionality není bezbřehý a nemůže tak zásadně zasahovat do zájmů chráněných zákonem, v projednávaném případě do zájmu na volnou převoditelnost družstevních podílů v bytovém družstvu“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

14. Proti usnesení odvolacího soudu podalo družstvo dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného i procesního práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené judikatury odvolacího soudu, resp. které nebyly v rozhodovací praxi odvolacího soudu „beze zbytku“ vyřešeny.

15. Jedná se o otázky

- 1) „aktivní legitimace navrhovatelů k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva“,
- 2) „omezení převoditelnosti družstevních podílů“, a
- 3) „aplikace ustanovení § 260 o. z.“.

16. Dovolatel především nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož je dána aktivní věcná legitimace navrhovatelů. Dovolatel nemá za případný odkaz odvolacího soudu na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 763/2007](#), neboť v nyní projednávané věci zanikla účast navrhovatelů s právním nástupcem, nikoli bez něj. Nabyvatelé družstevních podílů podle § 601 odst. 1 z. o. k. vstoupili do veškerých práv a povinností převodců, přičemž takovým právem bylo i „právo podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva“. Nadto navrhovatelé sami v návrhu na zahájení řízení uvedli, že „pokud by poplatek nezaplatili, domáhal by se dovolatel

zaplacení poplatku po nabyvateli družstevního podílu“.

17. Dovolatel má též za to, že nelze aplikovat § 258 o. z., neboť „aktivní legitimaci k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva měly a i nadále mají osoby uvedené výslovně v § 663 odst. 1 z. o. k.“.

18. Stanovení poplatku za převod družstevního podílu podle dovolatele nevede k omezení jeho převoditelnosti. Dovolatel provedl změnu v seznamu členů ihned po předložení smluv o převodu družstevního podílu, „bez ohledu na to, že úhrada poplatků v obou případech nebyla ... ještě provedena“. Jde-li o výši poplatku, dovolatel požaduje částku 50.000 Kč pouze za převody, „které se vyznačují úplatností a primární snahou o dosažení co možná největšího zisku, nikoli zajišťování bytových potřeb původních členů družstva“.

19. Pro případ, že by byl dán důvod pro vyslovení neplatnosti usnesení, pak dovolatel, odkazuje na závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2019, sp. zn. [27 Cdo 787/2018](#), uvádí, že soud by měl postupovat podle § 260 o. z. a neplatnost „nevyslovit“. Vyslovením neplatnosti usnesení by se jednalo o nepřiměřený zásah do vnitřních poměrů dovolatele, když v mezidobí vybral poplatek od dalších členů v celkové výši 700.000 Kč, aniž by některý z bývalých či nových členů proti tomu vznesl připomínku. Dále má dovolatel za to, že napadené usnesení „nemělo ve sféře navrhovatelů závažné právní následky“, když „ve svých podáních ani při jednání před soudy žádné konkrétní závažné právní následky ... neuváděli“.

20. Dovolatel též namítá pochybení soudu prvního stupně, který účastníkům řízení při jednání soudu konaném dne 2. 10. 2020 sdělil, že „má návrh navrhovatelů ... za nedůvodný“ a odročil jednání „pouze za účelem vyhlášení rozhodnutí“. Dovolatel se jednání soudu konaného dne 6. 10. 2020, při němž bylo vyhlášeno napadené usnesení, z „důvodu procesní ekonomie neúčastnil“. Soud prvního stupně tak dovolateli „odňal možnost na překvapivou změnu právního názoru reagovat“, čímž porušil „zásadu transparentnosti rozhodování i zásadu dvojinstančnosti řízení“. Dále soud prvního stupně neprovedl k důkazu výslechy čtyř svědkyň a též „všechny listiny předložené dovolatelem, aniž se s těmito důkazními návrhy jakkoli procesně vypořádal“. Tuto vadu zhojil odvolací soud pouze částečně.

21. Dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu v prvním výroku v bodu 2. písm. a) a současně i usnesení soudu prvního stupně ve výroku II. v části, v níž byla vyslovena neplatnost usnesení členské schůze družstva ze dne 7. 1. 2020, jímž byl schválen platební řád, zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

22. Navrhovatelé ve vyjádření k dovolání považují dovolání družstva za nepřipustné a za zjevně bezdůvodné, rozhodnutí odvolacího soudu za věcně správné, a proto navrhují, aby Nejvyšší soud dovolání družstva odmítl, popř. aby je zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

23. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť rozhodnutí odvolacího soudu závisí na zodpovězení dovolatelem otevřené a dovolacím soudem dosud nevyřešené otázky aktivní věcné legitimace navrhovatelů k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva.

IV.

Důvodnost dovolání

24. Podle § 31 z. o. k. podíl představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí.

25. Podle § 595 odst. 1 z. o. k. družstevní podíl představuje práva a povinnosti člena plynoucí z členství v družstvu.

26. Podle § 663 odst. 1 z. o. k. každý člen družstva, člen představenstva nebo kontrolní komise nebo likvidátor se mohou dovolávat neplatnosti usnesení členské schůze podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku pro rozpor s právními předpisy nebo stanovami. Bylo-li rozhodnuto mimo členskou schůzi, právo podat návrh zanikne uplynutím 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět o přijetí rozhodnutí podle § 652 až 655.

27. Podle důvodové zprávy k návrhu zákona o obchodních korporacích (sněmovní tisk číslo 363, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období 2010–2013) [dále též jen „důvodová zpráva“], návrh zákona nezavádí aktivní věcnou legitimaci i jiných osob než členů (s výjimkou likvidátora a členů kontrolní komise volených zaměstnanci). V tomto se návrh zákona přidrží dosavadního stavu. Zásadním důvodem je však specifický charakter družstev, neboť podle mezinárodně uznaných družstevních principů není přípustné, aby do vnitřních záležitostí družstva mohl zasahovat (třebas jen cestou negace přijatých rozhodnutí) nečlen (až na výše uvedené výjimky plynoucí nutně z povahy věci).

28. Z uvedeného je patrné, že při použití metody historického výkladu (založené na zkoumání vůle zákonodárce) je nutné dojít k jednoznačnému závěru, podle něhož k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva jsou aktivně věcně legitimovány pouze osoby uvedené v § 663 odst. 1 z. o. k. Právní úprava § 258 o. z., jde-li o výčet osob aktivně věcně legitimovaných k podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, se v poměrech družstev nepoužije.

29. Ke stejnému závěru vede i výklad systematický. V souladu se zásadou *lex specialis derogat legi generali* je totiž nutné dát přednost zvláštní úpravě § 663 odst. 1 věty první z. o. k. před úpravou obecnou, na kterou jinak citované ustanovení odkazuje (srov. též § 9 odst. 2 věta první o. z.).

30. Jiný závěr neodůvodňuje ani výklad teleologický. Smyslem a účelem právní úpravy neplatnosti usnesení členské schůze družstva je v souladu se zásadou minimalizace zásahů soudu do vnitřních poměrů družstva mimo jiné omezit též okruh osob oprávněných domáhat se u soudu vyslovení této neplatnosti (k zásadě minimalizace zásahů srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2021, sp. zn. [27 Cdo 237/2020](#), a judikaturu v něm citovanou). Právě z tohoto důvodu je výčet oprávněných osob uvedený v § 663 odst. 1 z. o. k. výčtem taxativním (uzavřeným).

31. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že právo člena družstva podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva podle § 663 z. o. k. je právem plynoucím z účasti v družstvu, a tudíž i právem „spolutvořícím“ podíl ve smyslu § 31 z. o. k., resp. družstevní podíl ve smyslu § 595 odst. 1 z. o. k. Je-li družstevní podíl převeden na třetí osobu poté, kdy členská schůze přijala určité usnesení, ale dříve, než převodci marně uplyne lhůta k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze, přechází na nabyvatele spolu s dalšími právy a povinnostmi plynoucími z účasti v družstvu i právo napadat platnost tohoto usnesení, a to „v tom stavu“, v jakém svědčilo převodci, bez ohledu na to, zda se ho toto usnesení bezprostředně dotýká (k tomu srovnej např. závěry judikatury shrnuté v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. [27 Cdo 2065/2017](#), a dále též např. závěry přijaté v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2018, sp. zn. [27 Cdo 1499/2017](#), pro poměry společnosti s ručením omezeným).

32. V projednávané věci navrhovatelé převedli své družstevní podíly na třetí osoby, v důsledku čehož přestali být členy družstva, a proto jim nadále nesvědčí práva a povinnosti plynoucí z převedených družstevních podílů, včetně práva brojit proti usnesení členské schůze. Aktivní věcnou legitimaci k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva mají ode dne doručení účinných smluv o převodu družstevních podílů družstvu (§ 601 odst. 2 z. o. k.) noví členové družstva

jako nabyvatelé družstevních podílů. Nesvědčí-li navrhovatelům aktivní věcná legitimace k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva, je nutné jejich návrh bez dalšího zamítnout.

33. Jelikož řešení dovoláním otevřené otázky, na které napadené rozhodnutí spočívá, není správné a dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a aniž se pro nadbytečnost zabýval dalšími námitkami uvedenými v dovolání, usnesení odvolacího soudu podle § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř. změnil.